

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 375/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného HHB advokátskou kanceláriou s. r. o., Kopčianska 8/A, Bratislava, IČO 52 274 896, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Marek Hraška, proti postupu Krajského súdu v Nitre v konaní sp. zn. 23 Sa 63/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje prikázať Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) konať bez zbytočných prietáhov a priznať finančné zadostučinenie vo výške 500 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených listín vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ podal na krajskom súde správnu žalobu, domáhajúc sa zrušenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne – ústredia (ďalej len „žalovaná“) č. 22586-2/2017-BA z 10. mája 2017 ako odvolacieho orgánu, ako aj rozhodnutia príslušnej pobočky žalovanej ako prvostupňového orgánu. Krajský súd rozsudkom č. k. 23 Sa 63/2017-110 z 9. októbra 2017 zrušil rozhodnutie žalovanej, ako aj rozhodnutie pobočky žalovanej a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2017. Žalovaná podala proti rozsudku krajského súdu kasačnú sťažnosť, ktorá je vedená na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 7 Sžsk 56/2018. Sťažovateľ žiadal

o vydanie rozhodnutia o náhrade trov konania v júli 2020. V septembri podal sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní, ktorej nebolo vyhovené.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti postupu krajského súdu sťažovateľ argumentuje, že mu nič nebráni rozhodnúť o výške trov konania, mohol tak urobiť od 7. decembra 2017, zjavne čaká na rozhodnutie najvyššieho súdu, uplynulý čas je však nesúladný s označeným článkom ústavy. Správny súdny poriadok neumožňuje vyčkávať na výsledok konania o kasačnej sťažnosti žalovanej. Čakať na výsledok konania o kasačnej sťažnosti by pri zohľadnení praktickej stránky malo opodstatnenie maximálne rok, nie výše 3 roky, pretože čakanie už spôsobuje zbytočné prieťahy v konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. obsahovo zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom krajského súdu v napadnutom konaní o správnej žalobe sťažovateľa, keď nerozhodol o výške trov konania.

III.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov:

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

6. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

7. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky fázy súdneho konania smerujúceho k urovnaniu sporu o občianskom práve alebo záväzku skončili v primeranej lehote, a to vrátane fáz nasledujúcich po rozhodnutí v merite veci (napr. rozsudok ESLP vo veci Hornsby v. Grécko z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91).

8. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že krajský súd v napadnutom konaní rozhodol o správnej žalobe sťažovateľa rozsudkom z 9. októbra 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2017. Z uvedených údajov je zrejmé, že krajský súd svoju úlohu v nastolení právnej istoty splnil vydaním rozsudku a jeho doručením účastníkom, čím dal sťažovateľovi vecnú odpoveď na jeho žalobnú požiadavku. Nepochybne ale aj po právoplatnom skončení konania v merite veci pretrvávajúca povinnosť súdu konať o nadväzujúcich procesných otázkach, ako je napr.

rozhodnutie o trovách konania, resp. vykonanie potrebných úkonov súvisiacich s uplatnenými opravnými prostriedkami. Aj v tomto štádiu konania môžu vzniknúť zbytočné prietahy. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namietal nečinnosť súdu práve výlučne v období po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku z 9. októbra 2017.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Všeobecný súd rozhoduje o výške trov konania podľa vopred určených zásad a posudzuje účelnosť trov vynaložených účastníkmi konania, resp. ich právnymi zástupcami. Postup súdu pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje ústavný súd za právne zložitý alebo osobitne náročný, pretože toto rozhodovanie je rutinnou súčasťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na prietahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Sťažovateľ v tomto smere uviedol, že ide o sociálnu vec, ktorú treba posudzovať citlivejšie. Netvrdí, že by bolo jeho živobytie ohrozené v dôsledku nerozhodnutia o výške trov konania.

11. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd nezistil, že by sťažovateľ prispel k dĺžke konania. Žalovaná však podala proti rozsudku kasačnú sťažnosť, čo si vyžiadalo potrebné úkony s prípravou spisu na predloženie najvyššiemu súdu. Nemožno v tejto súvislosti pričítať krajskému súdu predĺženie konania o obdobie, keď sa vec nachádzala na najvyššom súde na rozhodnutie o kasačnej sťažnosti (II. ÚS 52/99). Legitímnou otázkou však zostáva, či je potrebné a vhodné trvať na tom, aby krajský súd pred predložením spisu najvyššiemu súdu rozhodol o výške trov konania. K tejto otázke sa ústavný súd vyjadrí pri hodnotení posledného kritéria. V každom prípade podaná kasačná sťažnosť žalovanej bola sťažovateľovi doručená na vyjadrenie, ako účastník konania tak mal vedomosť o jej podaní a nutnosti súdov ďalej vo veci konať.

12. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup krajského súdu. Sťažovateľ namieta vznik zbytočných prietahov až vo fáze konania, v ktorej mal súd rozhodnúť len o výške trov konania. V čase podania ústavnej sťažnosti tu existovala istá miera právnej neistoty sťažovateľa vo vzťahu k výsledku konania krajského súdu o výške trov konania. Posúdenie intenzity zásahu krajského súdu do základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov a do jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je potrebné zasadiť do rámca daného aktuálnou procesnou fázou konania. Z tohto pohľadu sa nečinnosť súdu posudzuje inak v základnom, meritórne neukončenom konaní než v konaní po právoplatnom rozhodnutí o veci samej, prípadne aj o nároku na náhradu trov konania.

13. Rozhodovanie o trovách konania sa podľa Správneho súdneho poriadku člení na dve samostatné fázy, a to rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania podľa § 175 ods. 1 a nadväznú rozhodovanie o výške trov konania. Ústavný súd akcentuje, že aj keď Správny súdny poriadok

neustanovuje žiadnu lehotu, v ktorej je súd povinný rozhodnúť o výške trov konania podľa § 175 ods. 2 po právoplatnom konečnom rozhodnutí, aj v tejto fáze konania je súd povinný rešpektovať základný princíp rýchlosti a hospodárnosti konania vyjadrený v § 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku.

14. Podľa názoru ústavného súdu je primárne úlohou všeobecného súdu, aby posúdil prejednávajúcu vec z hľadísk potreby zachovania rýchlosti a hospodárnosti konania a následne zvolil vhodný postup. Ústavný súd zvolený procesný postup môže preskúmať a v prípade, že by všeobecný súd svojou voľbou, resp. jej následkami zapríčinil priet'ahy s požadovanou ústavnou intenzitou, založil by tým dôvod na vyslovenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

15. Ústavný súd pozoruje aj určité napätie medzi zásadou rýchlosti a hospodárnosti. Ak by krajský súd postupoval výlučne s dôrazom na rýchlosť konania a rozhodol by o výške trov bezprostredne po právoplatnosti rozsudku, mohlo by bezprostredne dôjsť k dobrovoľnému, resp. nútenému splneniu takto uloženej povinnosti. Dôsledkom takého prístupu v prípade následného zrušenia rozsudku krajského súdu kasačným súdom stratí uznesenie o výške trov konania svoj podklad (keďže je závislé od rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania). V tejto fáze by mohlo dôjsť aj k predĺženiu konania, a to v prípade podania sťažnosti účastníka konania proti rozhodnutiu o výške trov konania, čo by oddialilo predloženie spisu kasačnému súdu. Na druhej strane, v prípade uprednostnenia zásady hospodárnosti by sa súd vyhol opísanej komplikácii nerozhodnutím o výške trov konania pred rozhodnutím kasačného súdu. Úspešný účastník (tu sťažovateľ) by však bol až do rozhodnutia o kasačnej sťažnosti vystavený neistote v očakávaní rozhodnutia o reálnej náhrade vynaložených trov konania. Dĺžka tohto obdobia by závisela od postupu najvyššieho súdu, čo by ale nemalo znamenať úplné zbavenie sa zodpovednosti zo strany krajského súdu, ak takúto situáciu sám svojím postupom umožnil.

16. Doterajšie nerozhodnutie o výške trov konania je determinované zvoleným postupom krajského súdu. Ten nerozhodol bezprostredne po právoplatnosti rozsudku o výške trov konania, ale po podaní kasačnej sťažnosti uprednostnil „praktické“ hľadisko (hospodárnosť konania), odsúvajúc rozhodnutie o výške trov konania do rozhodnutia o kasačnej sťažnosti. Uvedený postup je zrejмый i z korešpondencie sťažovateľa a krajského súdu.

17. Podľa zistenia ústavného súdu bol súdny spis doručený najvyššiemu súdu 24. mája 2018 na rozhodnutie o kasačnej sťažnosti žalovanej. Najvyšší súd uznesením z 18. decembra 2019 prerušil konanie podľa § 100 ods. 2 písm. a) Správneho súdneho poriadku do rozhodnutia veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Vs 3/2019 týkajúcom sa právnej veci vedenej pod sp. zn. 9 Sžsk 94/2018. Toto uznesenie bolo sťažovateľovi doručené a nadobudlo právoplatnosť 24. januára 2020. Najvyšší súd následne rozhodol rozsudkom č. k. 1 Vs 3/2019 z 24. novembra 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. januára 2021. Uznesením z 20. januára 2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. februára 2021, najvyšší súd rozhodol o pokračovaní v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžsk 56/2018. Najvyšší súd však uznesením z 30. júna 2021 opätovne prerušil konanie podľa § 100 ods. 2 písm. a) Správneho súdneho poriadku, pretože uznesenie č. k. 1 Vs 3/2019 z 24. novembra 2020 bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou a výsledok konania môže mať význam pre rozhodnutie kasačného súdu.

18. Ústavný súd považuje za legitímnu požiadavku sťažovateľa dosiahnuť stav právnej istoty aj vo vzťahu k výške trov konania. Táto neistota je ale subjektívne oslabená nepochybnou

vedomosťou sťažovateľa o podanej kasačnej sťažnosti a o aktuálnom procesnom postupe krajského súdu a najvyššieho súdu. Pomeriavajúc právnu neistotu sťažovateľa a právnu situáciu, ktorá môže vzniknúť v dôsledku vyhovenia kasačnej sťažnosti (zánik rozhodnutia o nároku na náhradu trov), ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svojím postupom neporušil požiadavky vyplývajúce z povinnosti konať bez zbytočných prieťahov. Krajský súd po podaní kasačnej sťažnosti v primeranom čase predložil súdny spis najvyššiemu súdu, neskôr sťažovateľovi komunikoval prevažne praktické dôvody zvoleného postupu (nedisponovanie so súdnym spisom, neskončenie konania na kasačnom súde, hrozba vyvolania ďalšieho konania po kasácii rozsudku krajského súdu v prípade rozhodnutia o výške a zaplatenia trov, pozn.). Upriamil pozornosť na význam konania o kasačnej sťažnosti ako o mimoriadnom opravnom prostriedku oproti konaniu o výške náhrady trov konania majúceho akcesorický charakter. Krajský súd v čase, keď sa rozhodol uprednostniť predloženie kasačnej sťažnosti najvyššiemu súdu pred rozhodnutím o výške trov konania, nemohol predpokladať, že najvyšší súd opakovane preruší konanie o kasačnej sťažnosti. Na tomto mieste ústavný súd nevidí priestor na preskúmavanie úvah najvyššieho súdu o potrebe prerušenia konania o kasačnej sťažnosti, pretože rýchlosť a efektívnosť konania a postupu najvyššieho súdu v kasačnom konaní nie je predmetom tohto konania.

19. Krajský súd uprednostnil konanie o kasačnej sťažnosti pred konaním o výške trov. Tomuto postupu nemožno vytýkať spôsobenie zbytočných prieťahov. Doterajšia dĺžka konania o výške trov konania by bola za hranicou ústavnej akceptovateľnosti bez existencie dodatočnej okolnosti (prekážky postupu konania) v podobe prerušenia konania o kasačnej sťažnosti.

20. Ústavný súd nezistil ústavne relevantnú nečinnosť ani neefektívnosť v napadnutom postupe krajského súdu po právoplatnosti rozsudku, ktoré by vzhľadom na ich ústavnoprávnu intenzitu dali dôvod na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Libor DUEA
predseda senátu